

Fylkesmannen i Vestfold og Telemark

Tilråding til Miljødirektoratet

Verneplan for skog

Verneforslag for utvidelse av Flisefyr - Hidalen naturreservat i Sandefjord kommune

Lågurt-eikeskog ved Flisefyr

Foto: Fylkesmannen i Vestfold og Telemark

Mars 2020

Innhold

1 Verneforslag	3
2 Lovgrunnlag	3
3 Vurdering i forhold til naturmangfoldlovens kapittel II.....	4
4 Verneverdier og verneformål	5
5 Saksbehandling.....	6
6 Endringer og presisering av verneforslaget etter høringen	7
7 Forvaltning, økonomiske og administrative konsekvenser	7
8 Lokal og sentral høring	7
9 Innkomne uttalelser til kunngjøring og høring.....	8
10 Fylkesmannens vurdering av uttalelser til kunngjøring og høring.....	11
11 Fylkesmannens tilråding	13
Vedlegg 1	14

1 Verneforslag

Fylkesmannen i Vestfold og Telemark legger med dette fram forslag om vern av arealer på privat grunn i Sandefjord kommune. Åtte grunneiere har tilbudt areal til frivillig vern som en utvidelse av Flisefyr – Hidalen naturreservat.

Området som foreslås vernet er:

Flisefyr og Hidalen naturreservat, totalt ca. 3723 dekar, derav utvidelse på ca. 2618 dekar.

Berørte eiendommer:

Sandefjord kommune, gbnr. : 262/1,2,7, 263/2, 264/5,12,13,14,15,16, 266/1, 266/2, 266/3, 266/9, 267/5, 268/1,3,15,16, 268/2,4,5,6,7,8 og 327/3,4,7,9.

2 Lovgrunnlag

Området foreslås vernet som naturreservat i medhold av lov av 19. juni nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven). I loven er det gitt hjemmel for opprettelse av ulike vernekategorier. Generelle mål for områdevern følger av naturmangfoldlovens § 33. Formålet med det enkelte verneområdet må beskrives konkret og knyttes opp mot vilkårene som gjelder for den aktuelle vernekategori. Naturreservat er det strengeste vernet etter naturmangfoldloven.

Vedtak om opprettelse av naturreservater treffes av Kongen i statsråd etter naturmangfoldlovens § 37, som lyder slik:

«Som naturreservat kan vernes områder som

- a) inneholder truet, sjelden eller sårbar natur,*
- b) representerer en bestemt naturtype,*
- c) på annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold,*
- d) utgjør en spesiell geologisk forekomst eller*
- e) har særskilt naturvitenskapelig verdi*

Som naturreservat kan også vernes et område som er egnet til ved fri utvikling eller aktive gjenopprettingstiltak å få verneverdier som nevnt i første ledd.

I et naturreservat må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. Et naturreservat kan totalfredes mot all virksomhet, tiltak og ferdsel. I forskriften kan det gis bestemmelser om vern av kulturminner i reservatet.

Treffes vedtak om reservat som krever aktive gjenopprettingstiltak, eller vedtak om reservat der bruk er en forutsetning for bevaring av det biologiske mangfoldet, skal det samtidig med vernevedtaket legges fram et utkast til plan for skjøtsel for å sikre verneformålet. Planen eller avtalen kan inneholde bestemmelser om økonomisk kompensasjon til private som bidrar til områdetets skjøtsel.»

3 Vurdering i forhold til naturmangfoldlovens kapittel II

De miljørettslige prinsippene i naturmangfoldlovens §§ 8-12 skal legges til grunn ved utøvelse av offentlig myndighet.

Kunnskapsgrunnlaget § 8

Området ble naturfaglig registrert høsten 2017, og i BioFokus rapport av 2018 (*Klepsland, J. T. 2018. Naturverdier for lokalitet Flisefyr utvidelse, registrert i forbindelse med prosjekt Frivilligvern 2017*) foreligger det god dokumentasjon av naturtyper og verneverdier i området. Rapporten ligger i Narin-databasen <http://borchbio.no/narin/?nid=6229>.

Det er tilbudt et område, i etterkant av naturfaglig registrering og høring, på ca. 58 dekar øst for Slettingdalselva. Ca. 20 dekar av området ble kartlagt i 2002 som naturtypen *gammel barskog* av regionalt viktig verdi, jf. naturbase. Resterende skogareal er eldre blandingsskog i hkl. 4 på høy bonitet.

Det ble gjennomført skogtakst i august/september som grunnlag for avtale med skogeierne.

Føre- var- prinsippet § 9

Kunnskapsgrunnlaget vurderes som tilstrekkelig i denne saken, slik at det er liten fare for at vernet vil ha ukjente konsekvenser for naturverdiene. Det er normalt lite behov for skjøtsel for å opprettholde verneverdiene i denne typen verneområder, men dette må vurderes fortløpende. Det bør vurderes behov for skjøtsel i form av hogst/tykning av etablerte granplantefelt og fristilling av gamle eiketrær.

Restriksjonene som innføres med vernevedtaket vil bidra til å bevare naturverdiene. Den bruken som tillates vil etter Fylkesmannens mening ha liten negativ innvirkning på disse.

Økosystemtilnærming og samlet belastning § 10

Vernevedtak kan i enkelte tilfeller føre til økt bruk av området til naturopplevelse og undervisning, men vi mener at dette ikke vil ha vesentlig betydning så lenge vernet følges opp med nødvendig oppsyn og informasjon. Gjennom verneforskriften reguleres aktivitet i området slik at det ikke åpnes for tiltak som kan forringe verneformålet. Forskriften åpner kun for tiltak som normalt ikke vil gi negativ påvirkning på reservatet. Dette vil også følges opp med oppsyn og informasjon, samt vilkår i eventuelle dispensasjonsvedtak. Vi mener derfor at vernevedtaket ikke vil påvirke økosystemet og verneverdiene negativt.

Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver § 11

Prinsippet vil bl.a. være relevant ved planlegging og gjennomføring av tiltak som vil kreve en dispensasjon fra forskriften, og vil da bli konkretisert som vilkår e.l. i Fylkesmannens vedtak. Nødvendige kostnader til forvaltning, oppsyn, informasjon og eventuell skjøtsel må bæres av staten.

Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder § 12

Dette prinsippet omfatter også lokalisering og avgrensning av tiltak. Verneforslaget har en naturlig avgrensning på grunneiernes eiendom ved at de største deler av åsen med lisider er med, og i stor grad følger avgrensning av eldre skog.

4 Verneverdier og verneformål

Verneverdier

Området har følgende spesielle kvaliteter:

Det er tidligere registrert 17 naturtyper og 11 nøkkelbiotoper/ MiS (Miljøregistrering i skog) innenfor tilbudt areal. MiS- områdene ligger innenfor naturtypene. Totalt 19 rødlistearter er påvist innenfor det verneverdige arealet etter år 2000. De fleste av disse er knyttet til gamle edelløvtrær (særlig bøk).

Områdets største og viktigste naturkvalitet er ifølge den naturfaglige registreringen knyttet til det relativt store arealet med eldre, bøkedominert skog, som til dels er av rikere utforming. Andre viktige kvaliteter er knyttet til forekomst av gammel eikeskog, gammel rasmark-alm-lindeskog, rikere sumpskog og gammel barskog. Området har ellers en gunstig beliggenhet både geografisk og høydemessig, noe som gjør at det er potensial for krevende og sjeldne varmekjære arter med sørlig utbredelse.

På dette grunnlaget er deler av den foreslåtte utvidelsen av verneområdet vurdert i rapporten som (i øvre sjikt) regionalt verneverdig (**), og vil i relativt stor grad bidra til å oppfylle viktige mangler i skogvernet. Videre er det positivt at området ligger i en region med flere relativt store naturreservat med lignende skogkvaliteter, da det øker sjansen for at sjeldne og trua arter vil kunne opprettholde levedyktige bestander på sikt.

Skogområdet er relativt fragmentert og med en del ungskog og veier/snuplass. På grunn av dette er deler av området ikke funnet verneverdig i den naturfaglige rapporten. Fylkesmannen har i tråd med rapporten redusert arealet i den nordøstre delen med ca. 500 dekar.

Det har vært et tema etter høringen hvorvidt arealet i verneforslaget burde reduseres ytterligere, og dette drøftes nærmere under punkt 10. Det er gjennomført flere befaringer i området både av Fylkesmannen (miljøavdelingen og landbruksavdelingen) og Viken Skog, og de «ikke- verneverdige» arealene som er tilbudt er etter ny vurdering fortsatt innlemmet i verneforslaget.

Etter vår vurdering vil utvidelsen i sin helhet gi grunnlag for et stort biologisk mangfold, til tross for at deler av området innehar yngre skog og noe fattigere skogtyper. Det er kun ca. 35 % av skogen som er i hkl. 5 (ca. 36 % i hkl. 4 og 16% i hkl. 3), men mye av den yngre skogen er ikke tilplantede områder, med stort lauvoppslag etter hogst.

Området oppfyller mangler i dagens vern i Vestfold, ved at det ligger i lavereliggende områder, i stor grad på høye boniteter (ca. 73% høy og 20% middels) og med stor lauvdekning (ca. 60%). I tillegg vil området være et viktig supplement til eksisterende naturreservat, og øke sjansen for spredning og overlevelse av sjeldne og trua arter.

Innlemming av arealene som ikke er vurdert verneverdig binder naturtypene sammen og gir en bedre arrondering av området, samt et godt utgangspunkt dersom det på sikt er interesse for flere utvidelser. I tillegg vil det være vanskelig for grunneier å drifte de inneklemt arealene når resten er vernet. Vi mener også at arealet som ikke er vurdert verneverdig har innslag av elementer av høyere naturverdi, som for eksempel rik sumpskog og lågurt- eikeskog, og at restaureringspotensialet på generelt grunnlag er godt.

Etter Fylkesmannens vurdering tilfredsstillende området kravene som naturmangfoldlovens § 37 setter til områder som kan vernes som naturreservat. Verneområdene i Vestfold er gjennomgående små,

og det vil være nødvendig i enkelte områder å supplere verdifulle lokaliteter med arealer med mindre verneverdi på vernetidspunktet, for å danne store og robuste områder som på sikt vil utvikle naturkvalitetene videre.

Formål

Formålet med naturreservatet er å bevare et spesielt område med løv- og barblandingsskog med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Området har også særskilt vitenskapelig betydning som referanseområde, er egenartet i form av at nesten alle viltvoksende treslag i landet forekommer her, og har stort innslag av edle lauvtreslag hvor bøk ofte er dominerende art, samt god forekomst av død ved og mange sjeldne og sårbare arter.

Trusler mot verneverdiene

Skogsdrift vil være en trussel mot verneverdiene. Ferdsel og beiting anses ikke å være noen trussel i området i dag.

Planstatus

Arealet er avsatt til LNF- område i kommuneplanens arealdel.

5 Saksbehandling

Tilbud og registreringer

Fylkesmannen mottok tilbud om frivillig vern den 5.2.2018. Det ble gjennomført naturfaglige registreringer på hele arealet i feltsesongen 2017. Rapport fra BioFokus forelå i mai 2018. Det kom tilbud fra en ny grunneier etter høringen. Det er gjennomført skogtakst i feltsesongen 2019, som grunnlag for beregning av erstatning.

Meldingsfasen

Fylkesmannen meldte oppstart av planarbeidet 26.2.2018. Det kom inn 3 merknader til kunngjøringen. Uttalelsene til kunngjøringen er oppsummert og kommentert i høringsbrevet, og tas også med i tilrådingen.

Høringsfasen

Verneforslaget ble sendt på høring den 21.5.2019 med uttalefrist 21.7.2019. Det ble foretatt felles lokal og sentral høring. Ved fristens utløp var det kommet inn 6 uttalelser. Det har etter høringen kommet inn tre innspill til en av høringsuttalelsene.

Videre saksgang

Ved frivillig vern blir verneavtale normalt inngått med grunneier *før* oppstart og høring av verneforslag. Slik avtale omfatter erstatningsbeløp, områdeavgrensning og forslag til vernebestemmelser. For å få en raskere gjennomføring av denne vernesaken, ble forslaget sendt på høring *før* avtaler var inngått. Forslag til vernebestemmelser og vernekart er utarbeidet i samråd med grunneierne. Avtaler er foreløpig ikke inngått.

På bakgrunn av høringsforslaget og innkomne uttalelser sender Fylkesmannen sin tilråding til Miljødirektoratet. Direktoratet vurderer forslaget og sender sin tilrådning til Klima- og miljødepartementet, som deretter forbereder saken og legger forslag om vernevedtak fram for Kongen i statsråd. Etter vedtak ved kongelig resolusjon vil erstatningen bli utbetalt i tråd med

ingåtte avtaler. Fylkesmannen vil bekjentgjøre vedtaket og sørge for at naturreservatet blir merket og skiltet. Grensemerkingen blir normalt utført av Jordskifteretten. Statens naturoppsyn har ansvaret for annen merking.

6 Endringer og presisering av verneforslaget etter høringen

Etter innspill fra Sandefjord Orienteringsklubb har vi tatt inn turorientering med faste poster som et direkte unntak i forskriften under § 4. Samlet verneareal er endret fra 3623 dekar til 3723 dekar, på grunn av mindre grenseendringer etter ønske fra grunneierne under taksering, samt nytt tilbud på 58 dekar. Endringene fremkommer i vernekartet.

7 Forvaltning, økonomiske og administrative konsekvenser

Siden verneformålet er å bevare eldre naturskog i fri utvikling, er det trolig lite behov for skjøtsel i verneområdet, bortsett fra en vurdering av behov for hogst/tynning av etablerte granplantefelt og fristilling av gamle eiketrær. Eventuelle behov for forvaltningsplan og skjøtsel vil bli vurdert, og ved behov vil det bli søkt midler fra Miljødirektoratet på vanlig måte.

Det vil bli utarbeidet og satt opp informasjonstavle om reservatet. I forskriften åpnes det for å gi dispensasjon for enkelte tiltak etter søknad. Slike saker behandles fortløpende av forvaltningsmyndigheten. Ut over dette kjenner ikke Fylkesmannen til oppgaver eller problemstillinger som vil kreve særlige ressurser økonomisk eller arbeidsmessig. Statens naturoppsyn har oppsynsansvar i alle verneområder, og vil organisere oppsyn i nye naturreservater etter vernevedtak.

8 Lokal og sentral høring

Verneforslaget ble sendt på lokal høring til grunneierne, Sandefjord kommune, Vestfold fylkeskommune, samt til:

Sandefjord og omegn turistforening, Naturvernforbundet i Vestfold, Andebu Jeger – og Fiskerforening, Vestfold fylkeskommune, NOF avd. Vestfold, Norges Jeger- og Fiskerforbund i Vestfold, Tønsberg og Omegn Turistforening, Andebu Idrettslag, Norges Vassdrags- og energidirektorat Region Sør, Statens vegvesen- Region sør, Tønsberg soppforening v/Per Marstad, Vestfold Bonde- og småbrukarlag, Vestfold Bondelag, Vestfold orienteringskrets, Forum for natur og friluftsliv i Vestfold og Breiband.no AS.

Verneforslaget ble sendt på sentral høring til:

Bane NOR SF, Landbruksdirektoratet, Kommunenes sentralforbund, Forsvarsbygg, Kartverket, Stedsnavnstjenesten for Østlandet og Agderfylkene, Direktoratet for kulturminneforvaltning, Direktoratet for mineralforvaltning, Norges Geologiske Undersøkelser, AVINOR AS, Luftfartstilsynet, Vegdirektoratet, Norges vassdrags- og energidirektorat,

Statkraft SF, Statnett SF, Norges Bondelag, Norsk Sau og Geit, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, NORSKOG, Norges Luftsportsforbund, Naturvernforbundet, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norsk Botanisk Forening, Norsk Orkideforening, Norsk Organisasjon for Terrenngsykling, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Zoologisk Forening, WWF-Norge, Den Norske Turistforening, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådernes Landsforbund, Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité, Norges Orienteringsforbund, Norges Handikapforbund, NHO Reiseliv, Natur og Ungdom, Norges Miljøvernforbund, Norsk Biologforening, SABIMA, Norsk institutt for skog og landskap, Norsk institutt for naturforskning, Institutt for biovitenskap, Universitetet i Oslo, Universitetets naturhistoriske museer og botanisk hage, NTNU, Fakultetet for naturvitenskap og teknologi, NTNU, Vitenskapsmuseet, NTNU, Ringve botaniske have, Universitetet for miljø- og biovitenskap, Norsk Industri, Skagerak energi og Norsk institutt for bioøkonomi.

9 Innkomne uttalelser til kunngjøring og høring

Til kunngjøringen:

Språkrådet: *Det er flere ting ved dette reservatnavnet som vi ønsker å kommentere. Når det gjelder navnet Hidalen, er dette registrert i Sentralt stedsnavnregister med Heidalen som eneste godkjente skrivemåte. For det andre vil vi ikke tilrå bruk av tankestrek eller bindestrek i navn på naturreservater, men heller velge bindeordet og: Flisefyr og Heidalen naturreservat. Det utvidede reservatområdet er mye større enn det inneværende, og Heidalen er bare en liten del av det. Kunne det være et alternativ å bare bruke Flisefyr naturreservat som navn på det utvidede området, ettersom åsen/høyden Flisefyr blir liggende sentralt i det nye reservatområdet?*

Direktoratet for mineralforvaltning: *Det foreslåtte verneområdet berører ingen kjente forekomster av mineralressurser eller bergrettigheter, vi har derfor ingen kommentarer til at området vernes.*

Forsvarsbygg: *Forsvarsbygg gir høringssvar til denne type saker med det utgangspunkt å ivareta Forsvarets arealbruksinteresser.*

Forsvarets eiendom eller installasjoner berøres sjelden av denne type saker. Vi ber imidlertid om at den generelle unntaksbestemmelsen for militær operativ virksomhet inntas i forskrift til verneplanen. I tillegg ber vi om at også unntaksbestemmelsen for landing og avgang med Forsvarets luftfartøy tas med slik:

*Bestemmelsene i § xx er ikke til hinder for:
-Landing og start med Forsvarets luftfartøy.*

Med dette blir det også et tydeligere samsvar med unntaket for militær operativ virksomhet. Militær luftoperativ virksomhet omfatter også den treningsvirksomhet som er nødvendig for at Luftforsvarets enheter til enhver tid skal ha den beredskap og kompetanse som politiske myndigheter krever. Luftoperativ virksomhet må være beordret av operativ myndighet/Forsvarets operative hovedkvarter. Det alt vesentligste av Luftforsvarets flyvninger vil være av operativ karakter.

Til høringen:

Språkrådet: Vi viser til vår tilråding datert 2.3.2018 og kommentaren frå Fylkesmannen om at dei skal avklare skrivemåten med Kartverket, og har ikkje fleire merknader.

Statnett: Statnett SF har ikke anlegg som blir berørt av planene og har derfor ingen merknader.

BaneNOR: Verneplanområdet berører ikke jernbanens interesser og vi har derfor ingen merknader.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE): Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har vurdert det foreslåtte verneområdet med tanke på energi- og vassdragsinteresser som eksisterende og planlagte energi- og nettanlegg, hydrologiske målestasjoner m.m. Vi viser til [NVE Atlas](#) som viser lokalisering av en del anlegg av disse typene.

Foreslått naturreservat ligger i et av de utpekte områdene (grenseområdene Buskerud, Telemark og Vestfold) i NVEs forslag til Nasjonal ramme for vindkraft på land som ble lagt frem 01.04.2019. OED har sendt NVEs forslag på høring, med frist 01.10.2019. Det kan finnes arealer innenfor det foreslåtte området som kan være egnet til vindkraftutbygging. Dessuten kan framtidig vindkraftutbygging i nærliggende områder kreve naturinngrep i det foreslåtte området i form av veier.

NVE kan ikke se at foreslått verneområde er i konflikt med noen eksisterende eller planlagte nettanlegg. Vi ser at Skagerak Nett og Statnett SF fikk oppstartsmeldingen på høring, men kan ikke se at de har kommentert denne. NVE har generelt ikke kjennskap til nettselskapenes planer for distribusjonsnett og vi forventer at Skagerak Nett vurderer om det er noen konflikter. Forskriften har med standard bestemmelser om energi- og nettanlegg da det i området finnes antenne for bredbånd med strømhus og liten kraftlinje ved to små hytter.

Forsvarsbygg: Vi registrerer med tilfredshet at de generelle unntakene fra ferdselsbestemmelsene inkluderer hensynet til militær operativ virksomhet og avgang og landing med Forsvarets luftfartøy. Vi har ingen ytterligere merknader til verneforslaget.

Sandefjord Orienteringsklubb v/ Knut Gjone: Vi vil primært søke om unntak fra fredningsbestemmelsen slik at vi kan benytte veien/stien fra Svindalen til Karistua (Ådne). Årsaken er at reservatet som er der gjør deler av kartet vårt vanskelig tilgjengelig. Bruken av denne stien vil gjøre det enklere å kunne bruke deler som er utenfor reservatet. Vi er i gang med å lage kart med utgangspunkt fra blant annet Heia. Dette er et av våre bedre terreng. Bruken av denne stien er viktig i denne sammenheng.

Vi ønsker også om unntak for tur-orienterings-poster i reservatet. Disse vil plasseres etter godkjenning fra forvaltningsmyndigheten av reservatet.

Vi ønsker også mulighet for mindre o-løp/treninger, med et begrenset antall deltagere, innenfor reservatgrensene.

Sandefjord kommunes uttalelse er såpass lang, at kun et utdrag gjengis her. Uttalelsen ligger vedlagt i sin helhet.

Kommunen etterspør shape- fil med avgrensning for lettere å kunne se hvilke arealer som er omfattet. De etterspør også et bedre grunnlag for vurdering av tekniske inngrep og skogbruksopplysninger på side 7 i høringsdokumentet.

Kommunen viser til at det foreslåtte naturreservatet vil bli det største naturreservatet i Vestfold og Telemark. Kommunen mener at vern av et så stort produktivt skogareal vil være et tap for fremtidig industri som en del av det grønne skiftet og aktiv bruk av skogressursene. Kommunen viser videre til at kun en mindre del av undersøkelsesområdet er funnet verneverdig og stiller spørsmål om hva som er den egentlige målsettingen til ønske om vern av hele området, størst mulig areal eller å verne det som har en verneverdi?

Kommunen viser også til at området har et svært godt nettverk av driftsveier og skogsbilveier, noe som tyder på et aktivt skogbruk i området. Etter forskrift om planlegging og godkjenning av landbruksveier § 3-3 er det satt som vilkår at veien **skal** vedlikeholdes i den standard som den ble bygget i. Kommunen ser at dette kan komme i konflikt med forslaget til verneforskrift hvor det står: «*Veier, stier og ev. andre anlegg og innretninger som eksisterer på vernetidspunktet **kan** vedlikeholdes i henhold til tilstand på vernetidspunktet*».

Kommunen mener at vernegrensen bør reduseres betraktelig og holdes utenfor veier i området.

Kommunen viser til at det totalt er registrert 23 MiS- figurer i verneforslaget, med et samlet areal på ca. 271 dekar. I tillegg til MiS er det registrert 5 naturtyper med totalareal på ca. 199, 3 dekar. Videre vises det til at det er et betydelig areal som ifølge naturfaglig registrering er uten verneverdier (ca. 56 %). Videre viser kommunen til at MiS- figur 209 og delvis 214 av tidligere grunneier har vært ønsket fjernet fordi skogen (eikebestanden) ble plantet og skjøttet av hans bestefar, og dermed ikke kan registreres som «gamle trær».

Kommunen er bekymret for fremtidig skoghygiene i området hvis det blir vernet. Mye toppbrekk, i dette og nærliggende områder, er et stort problem og det ble påvist mye billeangrep i våres. Klimaendringene er også en utfordring i skogbruket. Et villere klima kan føre til at vernet gammelskog på grunn av faren for vindfelling representerer en fare for større CO2- utslipp, sammenliknet med en skjøttet skog. Å verne et så stort område vil også gi store utfordringer for naboeiendommer og skogeiere som ikke er med i vernet.

Kommunen anbefaler Fylkesmannen å vurdere på nytt verdien av det som ønskes vernet.

Kartverket uttaler følgende:

For å kunne legge Hidalen inn i SSR, er vi nødt til å ha belegg for bruken av denne skrivemåten før 01.07.1991(offentlig bruk). Det har vi ikke klart å finne og vi har lett i utallige kilder, innhentet materiell, og fagansvarlig og andre har også vært involvert for å finne belegg for registreringen av Hidalen. Det ser ut til at vi er nødt til å reise navnesak for å kunne legge inn skrivemåten Hidalen i SSR som godkjent skrivemåte. Pr. dags dato betyr det at Heidalen er eneste godkjente skrivemåte i SSR for offentlig bruk.

Videre behandling av navnet:

1. Kartverket er nødt til å reise navnesak, og Hidalen må bli vedtatt i saken for at navnet kan endres. Se mer om navnesaker på følgende link: <https://www.kartverket.no/Kart/Stedsnavn/Saksgangen-vedbehandling-av-namnesaker/>
2. I vernesaken må det settes forbehold om endring av navn og skrivemåte (i selve vedtaket).

Kommentarer til Sandefjord kommunes uttalelse:

Fire av grunneierne har følgende kommentarer:

Kommunen er bekymret for at området er blitt for omfattende. Til det er å bemerke at verneområdene ligger spredt og det nødvendigvis vil være områder rundt disse som det er naturlig å ta med i verneplanen. Stortinget har vedtatt å verne 10 % av skogarealene i Norge. Dette skal i hovedsak skje ved frivillig vern. Vi synes det er litt merkelig at det offentlige er imot at vi frivillig tilbyr vern av et viktig område med edelløvsskog som det finnes begrensede mengder av i landet.

Kommunen hevder at Stutemyrveien er i konflikt med verneforslaget. Veien ligger ikke i verneområdet. Som det står i uttalelsen, er dekningsarealet satt til 243 dekar. Dette er skog som ligger utenfor verneområdet. Vi synes det er lite relevant å trekke denne inn i dokumentasjonen.

Når det gjelder kommunens bemerkning om skoghygiene så er vi også bekymret over all skogen som har tørket siste året. Verneområdet består i stor grad av edelløvsskog. At verning av dette arealet har noen innvirkning på skoghygiene, må være overdrevet. Det er antagelig ett mye større problem å få skogeiere til å plukkhogge tørkeskadet skog.

Viken Skog v/Svein Ekanger har under taksering vurdert skogbruk og vern i området. Kun et utdrag gjengis her:

Jeg mener at området slik det er tilbudt, gir god oppfyllelse av Stortingets mål om vern av 10 % av norske skoger, og at målet skal oppfylles gjennom frivillig vern når det gjelder privateid skog:

- Det er en utvidelse av et eksisterende verneområde.*
- Samlet areal av eksisterende vern og tilbudt areal er større enn 3.500 dekar. Det er etter min mening et stort areal i et småskala skoglandskap.*
- Et stort totalareal skyldes et sammentreff mellom store, naturfaglige verdier og mange eiere som ser verdien av å tilby areal til vern – Stortingets mål om frivillige prosesser oppfylles svært godt her.*
- Vern av hele området vil medføre at produktiv og yngre barskog kommer inn i verneområdet. Det er en effekt av at tidligere eiere har utnyttet ressursene på eiendommene intensivt, en utnyttelse som er litt mer utfordrende i dag mht. driftsøkonomi i tyngre terreng og i områder med behov for en del miljøhensyn.*

Alt i alt er min oppfatning at verneplan for dette området bør gjennomføres som planlagt. At området påvirker skogbruksinteresser, er åpenbart. Men Stortingets mål om vern av 10 % av norske skoger påvirker også skogbruksinteresser. Ved en avveining mellom bruk og vern mener jeg at dette området har langt større naturfaglige verdier enn skogbruksmessige verdier.

10 Fylkesmannens vurdering av uttalelser til kunngjøring og høring

Ønsket navn på utvidet naturreservat er Flisefyr og Hidalen naturreservat. Språkrådet uttalte at Heidalen er eneste godkjente skrivemåte i Sentralt stedsnavnsregister. Fylkesmannen sendte etter oppstartsmeldingen en forespørsel til [Kartverket](#) om bruk av navnet Hidalen, og viste til eldre kartverk der navnet brukes. Kartverket har konkludert med at det er behov for å opprette navnesak for skrivemåten av navnet *Hidalen*. Vi vil be Kartverket om å opprette navnesak.

Planen om nasjonal ramme for vindkraft utarbeidet av NVE er etter høringen i oktober forkastet av Stortinget og vil derfor ikke legge noen fremtidige føringer for området.

Orienteringsklubben ønsker flere unntak i verneforskriften.

I forslaget til forskrift står det under § 3 at større arrangement er forbudt, samtidig er det åpnet for at det kan gis tillatelse til slike arrangementer i § 7. Det kan gis flerårige tillatelser dersom arrangementet ikke endrer seg i særlig grad. Hva som defineres som et større arrangement må vurderes fra sak til sak, og løp/treninger vil kunne falle utenfor forbudet etter forskriften. Vi mener derfor at forskriften ivaretar hensynet til orienteringsløp og treninger slik orienteringsklubben beskriver i sin uttalelse.

Turorientering med faste poster er uproblematisk å ta inn som en egen unntaksbestemmelse i forskriften, uten behov for tillatelse fra Fylkesmannen.

Fylkesmannen har etter oppfordring fra Sandefjord kommune gjort en ny vurdering av arealet i verneforslaget. Fylkesmannen er enig med kommunen i at verneverdiene bør være den primære drivkrafta bak frivillig skogvern, og at vi skal være varsomme med å ta med større areal med yngre skog og skog uten betydelige naturverdier. Samtidig mener vi at områder som vi mottar tilbud på må vurderes helhetlig, også med tanke på utvikling av området på sikt.

Avgrensning av området har vært utfordrende da det er relativt fragmentert med både yngre, driftet skog og viktige kjerneområder med eldre skog, som kommunen påpeker. Det er ca. 44 % av skogarealet som er vurdert verneverdig etter naturfaglig registrering. Fylkesmannen (miljøavdelingen) og Viken Skog v/Svein Ekanger har befart området med tanke på denne problemstillingen og har vurdert at området til tross for relativt høy fragmentering bør vernes i sin helhet. Fylkesmannens landbruksavdeling har også befart deler av området, og har ikke innvendinger til dette. Flere av bestandene med yngre skog er skog som ikke er tilplantet i etterkant, med godt lauvoppslag, på overveiende høye boniteter, eller som inneholder elementer (sett under befaring) med høyere naturverdi i form av lågurt- eikeskog, grov eik, svartorsumpskog og eldre barskog. Utvidelsen vil etter vår mening være et viktig supplement til eksisterende naturreservat og reservatet vil i framtida være mer robust for ivaretagelse av sjeldne og trua arter. Drift av de inneklemte skogteigene vil etter vårt syn verken være hensiktsmessig eller ønskelig i et langtidsperspektiv.

Kommunen påpeker at det er problematisk med godt utbygde nettverk av veier finansiert med statstilskudd innenfor foreslåtte verneområde, og mener at vernegrensen bør legges godt utenfor veier i området. Basert på vår erfaring i vernesaker er det nærmest uunngåelig å verne skog uten at traktorveier eller skogsbilveier blir berørt. Vi mener i likhet med kommunen at det bør ses på muligheten for å utelukke arealer på grunn av driftsveier, men vi mener at dette ikke må gå på bekostning av naturverdier og hensiktsmessig drift av gjenstående areal etter vern. Grunneiers ønske om vern fremfor drift i områder med store naturverdier må også vektlegges, da kartlagte naturverdier legger føringer for grunneiers fremtidige drift og avkastning.

Når det gjelder kommunens krav til vedlikehold av driftsveier, som settes etter forskrift om planlegging og godkjenning av landbruksveier, så sier ikke verneforskriften annet enn at den ikke er til *hinder* for å vedlikeholde/opprettholde veiene i den standard som forelå på vernetidspunktet. I lys av dette kan vi ikke se at formuleringen kommer i konflikt med nevnte forskrift.

Kommunen viser spesielt til MiS- figur 209 og delvis 204 på Brånan, der tidligere grunneier har ønsket å fjerne disse ettersom skogen er plantet og skjøttet av hans bestefar. Området ble naturtypekartlagt som *gammel edellauvskog* i 2002. Ut fra naturtypebeskrivelsen har området utviklet kvaliteter som gir grunnlag for et viktig artsmangfold og er derfor vurdert som et svært viktig område (A – verdi). Viktige kvaliteter er blant annet død ved av eik, hule eiker og rødlistearter på eik. Det biologiske mangfoldet er m.a.o. stort til tross for planting og skjøtsel som nevnt. Skjøtsel av eik vil i de fleste tilfeller være positivt for eikemiljøet og det biologiske mangfoldet, da det reduserer konkurranse med andre trær og øker soleksponeringen.

Når det gjelder skoghygiene vurderer vi at et vern i dette området ikke vil øke risikoen for fremtidige barkebilleutbrudd og spredning av barkebiller i særlig grad. Området er overveiende lauvdominert og lauvandelen vil øke på sikt. Kommunens bekymring for økte CO₂ utslipp pga. vindfelling i området kan ikke vektlegges i denne saken. Naturlige forstyrrelser er en del av dynamikken i skog under fri utvikling, og liggende død ved er en viktig struktur og et livsmiljø for mange krevende og trua arter i skog. Kommunens påstand om at et vern vil gi store utfordringer for naboeiendommer og skogeiere som ikke er med i vernet er ikke begrunnet, og vi har vanskelig for å se disse ulempene.

Kommunens innspill om behov for bedre informasjonsgrunnlag om skogarealet i høringsdokumentet tas til etterretning, og vil bli innarbeidet i kommende vernesaker. For ordens skyld vil vi nevne at det foreslåtte verneområdet verken er det største skogreservatet i Vestfold eller i Telemark, der de største er hhv. Skibergfjell naturreservat på 7190 dekar og Skrim- Sauheradjella naturreservat på 122 926 dekar.

Øvrige uttalelser i saken tas til etterretning.

11 Fylkesmannens tilråding

Fylkesmannen tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart i samsvar med høringsforslaget, bortsett fra at turorientering med faste poster er tatt inn under § 4 i forskriften samt mindre endringer i verneareal og avgrensning.

Se vedlegg 1.

Vedlegg 1

Forslag til verneforskrift (med endringer i kursiv)

Forskrift om vern av Flisefyr og Hidalen naturreservat i Sandefjord kommune, Vestfold

Fastsatt ved kongelig resolusjon ... med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr.100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34, jf. § 37 og § 62. Fremmet av Klima – og miljødepartementet.

§ 1 Formål

Formålet med naturreservatet er å bevare et spesielt område med løv- og barblandingsskog med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Området har også særskilt vitenskapelig betydning som referanseområde, er egenartet i form av at nesten alle viltvoksende treslag i landet forekommer her, og har stort innslag av edle lauvtreslag hvor bøk ofte er dominerende art, samt god forekomst av død ved og mange sjeldne og sårbare arter.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i best mulig tilstand, og eventuelt videreutvikle disse.

§ 2 Geografisk avgrensning

Naturreservatet berører følgende gnr/bnr: 262/1,2,7, 263/2, 264/5,12,13,14,15,16, 266/1, 266/2, 266/3, 266/9, 267/5, 268/1,3,15,16, 268/2,4,5,6,7,8 og 327/3,4,7,9 i Sandefjord kommune.

Naturreservatet dekker et areal på ca. 3726 dekar.

Grensene for naturreservatet går fram av kart i målestokk 1:5000 datert Klima- og miljødepartementet.

De nøyaktige grensene for naturreservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Sandefjord kommune, hos Fylkesmannen i Vestfold og Telemark, i Miljødirektoratet og i Klima- og miljødepartementet.

§ 3 Vernebestemmelser

I naturreservatet må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet.

I naturreservatet gjelder følgende vernebestemmelser:

- a) Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp (inkludert lav) eller deler av disse fra naturreservatet. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.
- b) Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse. Utsetting av dyr er forbudt.
- c) Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, andre varige eller midlertidige innretninger, parkering av campingvogner, brakker e.l., framføring av luftledninger, jordkabler, kloakkledninger, bygging av veier, drenering eller annen

form for tørrlegging, uttak, oppfylling og lagring av masse, utføring av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking eller bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt. Oppstillingen av tiltak er ikke uttømmende.

d) Bruk av naturreservatet til større arrangementer er forbudt.

§ 4 Generelle unntak fra vernebestemmelsene

Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for:

a) Sanking av bær og matsopp.

b) Beiting.

c) Jakt, fangst og fiske i samsvar med gjeldende lovverk.

d) Oppsetting av midlertidige, mobile jakttårn for storviltjakt.

e) Felling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk.

f) Forsiktig rydding av småbusker og kvist i forbindelse med storviltjakt.

g) Vedlikehold av eksisterende bilveier, traktorveier og stier, samt andre anlegg og innretninger herunder eksisterende beitegjerd, i henhold til tilstand på vernetidspunktet.

h) Drift og vedlikehold, samt istandsetting ved akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg.

i) Oppgradering og fornyelse av kraftledninger for heving av spenningsnivå og økning av tverrsnittet når dette ikke forutsetter vesentlige fysiske endringer i forhold til verneformålet.

j) Bålbrenning med tørrkvist fra bakken eller medbrakt ved, i samsvar med gjeldende lovverk.

k) *Turorientering med faste sesongposter.*

§ 5 Regulering av ferdsel

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

I naturreservatet gjelder følgende bestemmelser om ferdsel:

a) Motorisert ferdsel er forbudt, herunder start og landing med luftfartøy.

b) Utenom eksisterende bilveier, traktorveier og stier inntegna på vernekartet, er bruk av sykkel, hest og ridning forbudt.

§ 6 Generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene

Ferdselsbestemmelsene i § 5 annet ledd er ikke til hinder for gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet.

Ferdselsbestemmelsene i § 5 annet ledd er ikke til hinder for:

a) Nødvendig uttransport av felt elg og hjort med lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget, og med traktor og ATV på eksisterende bilveier og traktorveier inntegnet på vernekartet.

b) Nødvendig motorferdsel i forbindelse med uttransport av syke og skadde bufe. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøring.

c) Motorisert ferdsel på bilveien mellom Svindalen og Karistua, og bilveien øst for Brånan.

d) Nødvendig motorferdsel i forbindelse med akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg. Ved motorisert transport skal det i etterkant sendes melding til forvaltningsmyndigheten.

e) Landing og start med Forsvarets luftfartøy.

§ 7 Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til:

a) Avgrenset bruk av naturreservatet til aktiviteter nevnt i § 3 d.

- b) Tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt.
- c) Oppsetting av gjerder for beiting.
- d) Istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner.
- e) Utsetting av saltstein.
- f) Merking av eksisterende veier og stier.
- g) Bruk av reservatet i miljøtilpasset reiselivsvirksomhet etter plan godkjent av forvaltningsmyndigheten.
- h) Oppgradering og fornyelse av kraftledninger som ikke faller inn under § 4.
- i) Nødvendig motorferdsel i forbindelse med drift og vedlikehold, samt oppgradering og fornyelse av eksisterende kraftlinje.
- j) Nødvendig motorisert ferdsel i forbindelse med tiltak nevnt i § 4 g, § 7 c, d og e.

§ 8 Generelle dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 9 Skjøtsel

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den naturtilstand som er formålet med vernet, jf. naturmangfoldloven § 47.

§ 10 Forvaltningsplan

Det kan utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning og skjøtsel av naturreservatet.

§ 11 Forvaltningsmyndighet

Miljødirektoratet fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

§ 12 Ikrafttredelse

Denne forskriften trer i kraft straks. Samtidig oppheves forskrift 26. juni 2009 nr. 63 om verneplan for skog, vedlegg 8, fredning av Flisefyr-Hidalen naturreservat, Andebu kommune, Vestfold.

Forslag til vernekart